

Механізм координації міжнародної технічної допомоги в контексті підтримки та відбудови оборонної економіки України

*Свірко Світлана Володимирівна¹, Мороз Юлія Юзефівна²,
Власюк Тарас Олександрович³, Довгалюк Віта Валентинівна⁴,
Сидоренко Олексій Павлович⁵*

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2023	Економіка	338.2:339:355

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10829301>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Міжнародна технічна допомога за умов військової агресії проти України виступає одним з основних джерел стабілізації політичної, економічної та соціальної ситуації в країні. Особливого значення вона набуває в контексті необхідності підтримки та відбудови оборонної економіки України, набрання потужності якою є запорукою нашої перемоги. Організація координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки виступає запорукою не тільки її найскорішого отримання, а й ефективного використання. В статті сформовано поняття «оборонна економіка» під якою пропонується розуміти систему економічних відносин в межах виробництва, обміну, розподілу та споживання результативних продуктів такого виробництва (продукції, робіт та послуг), призначенням яких є задоволення різнопрофільних потреб оборонного сектору країни; при цьому складовими оборонної економіки визнано: економіку оборонно-промислового комплексу; економіку збройних сил країни; економіку військового будівництва; економіку військового транспорту і зв'язку; економіку фундаментальних та прикладних досліджень і розробок в сфері оборони; економіку військової освіти; економіку експлуатації та ремонту військової техніки; економіку цивільної оборони. Сформований механізм координації міжнародної технічної допомоги передбачає виокремлення таких змістовних сегментів в межах його каркасу: мета координації (установлення взаємозв'язків та взаємоузгодження дій у наслідок заключення міжнародних договорів з партнерами з розвитку щодо отримання фінансових або інших ресурсів та послуг на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки та розбудови оборонної економіки України), предмет координації (види МТД

¹ д.е.н., д.н.д.у., проф. Державний університет «Житомирська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9157-4672>

² д.е.н., проф. Державний університет «Житомирська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9507-711X>

³ д.е.н., проф. Державний університет «Житомирська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8288-7693>

⁴ к.е.н., доц. Державний університет «Житомирська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2732-8818>

⁵ Державний університет «Житомирська політехніка», ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-2525-8677>

згідно вітчизняного законодавства), сфера спрямування (вище визначені складові оборонної економіки), принципи координації (взаємної відповідальності, прозорості, політичного діалогу, сталого розвитку, безпековості), інституційна основа (Департамент координації міжнародної технічної допомоги при Секретаріаті Кабінету Міністрів України), нормативно-правове забезпечення (Рамкові Угоди з країнами/ міжнародними організаціями-партнерами з розвитку, Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги, Про затвердження структури Секретаріату Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 №564, Деякі питання Секретаріату Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 №542, Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України №153 від 15.02.2002, Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України №37 від 01.02.2018), складові елементи (Форум «Партнерство з розвитку», Стратегічна платформа, Секторальна група «Оборона» (у складі представників Міністерства оборони України, Міністерства економіки та Міністерства з питань стратегічних галузей економіки) з векторами їх діяльності). Їх аргументована ідентифікація уможливила побудову дієвого та функціонально ефективного механізму координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки країни, реалізація якого сприятиме найскорішій відбудові останньої.

Ключові слова: оборонна економіка, міжнародна технічна допомога, механізм координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки

Mechanism for the coordination of international technical assistance in the context of support and development of the defense economy of Ukraine

Abstract. International technical assistance under the conditions of military aggression against Ukraine is one of the main sources of stabilization of the political, economic and social situation in the country. It acquires special importance in the context of the need to support and rebuild Ukraine's defense economy, gaining strength which is the key to our victory. The organization of coordination of international technical assistance for the defense economy is a guarantee not only of its earliest receipt, but also of its effective use. The article defines the concept of "defense economy" under which it is proposed to understand the system of economic relations within the limits of production, exchange, distribution and consumption of effective products of such production (products, works and services), the purpose of which is to meet the various needs of the country's defense sector; at the same time, the following are recognized as components of the defense economy: the economy of the defense-industrial complex; the economy of the country's armed forces; economy of military construction; economy of military transport and communication; economics of fundamental and applied research and development in the field of defense; economy of military education; economics of operation and repair of military equipment; economy of civil defense. The formed mechanism of coordination of international technical assistance provides for the following meaningful segments to be distinguished within its framework: the purpose of coordination (establishing relationships and mutual coordination of actions as a result of concluding international agreements with development partners regarding obtaining financial or other resources and services on a free and non-refundable basis with the aim support and development of the defense economy of Ukraine), subject of coordination (types of MTD according to domestic legislation), sphere of direction (above defined components of the defense economy), principles of coordination (mutual responsibility, transparency, political dialogue, sustainable

development, security), institutional basis (Department of Coordination of international technical assistance at the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine), regulatory and legal support (Framework Agreements with partner countries/international organizations for development, the Paris Declaration on increasing the effectiveness of foreign aid, On approval of the structure of the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 23.08.2016 No. 564, Some issues of the Secretariat of the Cabinet of Ministers of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 26.05.2021 No. 542, On the creation of a unified system of attraction, use and monitoring of international technical assistance: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 153 of 15.02.2002, On approval of the Instruction on organization of attraction, use, accounting and monitoring of international technical assistance in the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine: Order of the Ministry of Defense of Ukraine No. 37 dated 01.02.2018), constituent elements (Development Partnership Forum, Strategic Platform, Sectoral Group "Defense" (composed of representatives of the Ministry of Defense of Ukraine, the Ministry of Economy and the Ministry of Strategic Sectors of the Economy) with vectors of their activities). Their reasoned identification made it possible to build an effective and functionally effective mechanism for coordinating international technical assistance for the defense economy of the country, the implementation of which will contribute to the fastest reconstruction of the latter.

Keywords: defense economy, international technical assistance, coordination mechanism of international technical assistance for the defense economy

Вступ

Сучасні умови функціонування української держави, зокрема військова агресія проти нашої країни, що розпочалась 24 лютого 2022 року, вимагають посилення не тільки поточної потужності оборонної економіки України, а й потенціалу в часі та просторі. Адже саме міцна оборонна економіка, як сукупність економічних відносин в межах процесу відтворення товарів робіт та послуг оборонного призначення, які обслуговують військові запити країни задля захисту останньої від зовнішньої агресії та забезпечення стабільного становища всередині неї, може забезпечити остаточну перемогу нашої країни [7].

Теперішній фінансовий стан нашої країни вкрай важкий, про що свідчить дефіцит бюджету у 2022 року, який сягнув майже 18% ВВП, а в 2023, за очікуванням, становитиме більше 20% [18,19]; таке положення вказує на значне зниження рівня бюджетної безпеки, що є забезпечувальною серед інших видів національної безпеки України [34]. Ресурси країни досить швидко вичерпуються на тлі значних за обсягом міграційних процесів, подальшої мобілізації, матеріальних втрат в межах всіх галузей економіки України через бойові дії тощо. За цих умов долучення зовнішніх джерел відбудови та підтримки оборонної економіки є вкрай важливим та актуальним до вирішення завдань, від успішності реалізації певним чином залежить майбутнє нашої країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спираються автори. Проблематика оборонної економіки досить обмежено досліджувалась в вітчизняному науковому полі. У різні часи в цілому питання оборонної економіки висвітлювали такі автори як:

1. Мунтіян В.І. (опрацював питання оборонного бюджету та військової економіки) [21-24];
2. Кириленко І.В. (опрацював питання оборонної економіки) [8, 37];
3. Кравченко В.І. (опрацював питання військової економіки та військових фінансів, оборонної економіки) [10];
4. Мірненко В.І., Ткач І. М., Рихтюк В. Л. (опрацювали питання воєнної економіки) [5];

5. Середа В.В., Ковалів М.В., Єсімов С.С., Гурковський М.П. (опрацювали питання мобілізаційної підготовки економіки) [36];
6. Куриляк В., Сохацький О. (опрацювали питання міжнародної військової економіки) [11];
7. Левчук В.В., Вітвицький Р.А. (опрацювали питання фінансового забезпечення ЗСУ) [4, 12];
8. Лісовська Ю.П., Лісовський П.М. (опрацювали філософський аспект воєнної економіки) [13].

Щодо наукового опрацювання положень міжнародної технічної допомоги в контексті оборонної економіки, останнє відзначається ще меншою активністю. Так, питання міжнародної технічної допомоги у розбудові оборонної економіки прямо або опосередковано розглядали такі вчені:

1. Момот Р.М., Терещенко А.М., Андрієнко А.М. (дослідили можливості країн-партнерів щодо надання військової міжнародної технічної допомоги Україні) [20];
2. Лойшин А.А. (провів понятійний дискурс щодо понять «міжнародна технічна допомога», «військова допомога», «товари військового призначення, визначені гуманітарною допомогою») [14];
3. Лойшин А.А., Яснеко С.А., Косарецький Є.І., Бойко Р.В. (дослідили сутність ключових понять у сфері міжнародної допомоги, наданої для зміцнення обороноздатності України) [15];
4. Авдошин І.В. (дослідив правого регулювання міжнародного співробітництва України у військовій сфері) [1];
5. Лухтан А.І. (опрацював історично-правові аспекти міжнародного військового співробітництва) [16].

Втім, не зважаючи на певні напрацювання, невирішеними в сфері міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки залишились багато питань, зокрема і питання координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки, як запоруку її розбудови.

Метою статті є дослідження питань координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки України.

Результати

Виклад основного матеріалу. Загалом, міжнародна технічна допомога являє собою «фінансові або інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються партнерами з розвитку на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України» [33]. Слід зауважити, що у визначенні міжнародної технічної допомоги первинну роль відіграють саме міжнародні угоди, які є першопричиною власне останньої (по факту на початок 2023 року таких угод є близько 300) [17]:

Угоди України з ЄС (226 позицій, заключені в період 1991-2023р.р.) [29];

Рамкові Угоди з країнами-партнерами з розвитку – США, Канадою, Німеччиною, Швецією, Норвегія, Швейцарія, Великобританія, Нідерланди, Данія, Італія, Туреччина, Японія, Республіка Корея, Естонська Республіка (18 позицій, підписані в період 1992-2020р.р.) [27];

Рамкові Угоди з міжнародними організаціями – партнерами з розвитку – Організація об'єднаних націй та організації її системи (Програма розвитку ООН, Управління ООН з обслуговування проектів, Організація ООН по промислому розвитку, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН, Дитячий фонд ООН, Управління Верховного Комісаріату ООН,), Міжнародне агентство з ядерної енергії, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Організація з безпеки і співробітництва в Європі,

Рада Європи, Фонд Східноєвропейського партнерства енергоефективності та довкілля, Північна екологічна фінансова корпорація (22 позиції, підписані в період 1946-2022р.р.) [28];

На сьогодні кількість зареєстрованих діючих проектів щодо міжнародної технічної допомоги сягає близько 540 позицій з поміж 5500 проектів, що були реалізовані за останні 30 років [26]. При цьому, від початку 2014 року дотепер ключовими секторами, в які спрямовувалась міжнародна технічна допомога, стали і залишаються: національна безпека і оборона, ядерна безпека, урядування та громадянське суспільство, охорона здоров'я, освіта і наука, енергетика та енергоефективність, банківський та фінансовий, аграрний сектори, регіональний розвиток, відновлення Донбасу та ВПО тощо; найбільшими донорами такої допомоги є США, Канада, ФРН, Швеція, Швейцарія, Японія, Туреччина, Данія, а також організації системи ООН, ЄБРР [2].

Слід зауважити, що з моменту приєднання України до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги у 2007 році, за якою країна-партнер має здійснювати координацію зовнішньої допомоги на всіх етапах діалогу з країнами-донорами, Урядом України було створено Департамент координації міжнародної технічної допомоги як основний суб'єкт такої координації з боку України [6, 25, 31, 32]. Власне вітчизняна система координації міжнародної технічної допомоги загалом включає три взаємозалежні складові [9]:

1. Форум «Партнерство з розвитку» (призначений для політичного діалогу щодо стратегічних питань реалізації національних реформ на найвищому рівні; участь у його засіданнях беруть: Велика Британія, Данія, Естонія, Канада, Корея, Литва, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, США, Туреччина, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Японія, ЄС, Європейський інвестиційний банк, Рада Європи, ООН, Світовий банк, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Європейський банк з реконструкції та розвитку, Організація економічного співробітництва та розвитку);
2. Стратегічна платформа (призначена для стратегічної координації міжнародної технічної допомоги з пріоритетами національних реформ із урахуванням Цілей сталого розвитку та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС);
3. Секторальні робочі групи (призначені для здійснення регулярного діалогу та координації між центральними органами виконавчої влади і партнерами з розвитку щодо напрямів державної політики та секторальних реформ).

При цьому власне секторальні робочі групи розподілені наступним чином за галузевими сферами [35]:

1. Охорона здоров'я;
2. Розвиток малого та середнього бізнесу;
3. Сільське господарства та продовольча безпека;
4. Енергетика;
5. Забезпечення екологічної безпеки;
6. Транспорт та поштовий зв'язок;
7. Децентралізація та регіональний розвиток;
8. Цифрова трансформація;
9. Енергоефективні будівлі та реформа централізованого тепlopостачання;
10. Освіта і наука;
11. Соціальна політика;
12. Культура, інформаційна політика та туризм;
13. Відновлення і реінтеграція;
14. Гендерна рівність;
15. Антикорупційна політика;

16. Молодь та спорт;
17. Правова держава, юстиція;
18. Правоохоронна діяльність;
19. Реформа державного управління;
20. Реформа фінансового сектору;
21. Управління державним фінансами;
22. Антимонопольна політика;
23. Соціальний захист ветеранів.

Як бачимо з переліку, жодна з перерахованих секторальних груп не охоплює питання координації з питань міжнародної технічної допомоги в сфері оборонної економіки, що, в умовах гострої потреби підтримки та відбудови останньої, є досить незрозумілим і навіть шкідливим.

Питання розбудови механізму координації міжнародної технічної допомоги у оборонну економіку пропонується розпочати власне з визначення поняття «оборонна економіка». Нагадаймо, що поняття «оборонна економіка» на сьогодні досить обмежено застосовується в науковому просторі. Серед поодиноких публікацій лише провідний вчений-економіст в сфері оборонної економіки Кириленко В.І. надає досить детальне визначення останнього, зокрема [8, С.3; 38]: «оборонна економіка – це наука, яка вивчає військово-економічні відносини, які складаються в процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання предметів воєнного призначення, що обслуговують військові потреби держави;»...«вона має комплексний характер і складні взаємозв'язки з економічними та військовими науками, є відносно самостійною галуззю економічної науки. Військова економіка своїми положеннями у сфері обґрунтування потреб будівництва Збройних Сил і ведення збройної боротьби, а також вимогами щодо їх задоволення входить до складу воєнної науки. Теоретичною основою функціонування та розвитку оборонної економіки виступає економічна теорія. Галузеві й спеціальні економічні науки забезпечують оборонну економіку даними про стан і тенденції розвитку відповідних галузей народного господарства, а оборонна економіка у свою чергу ставить перед цими науками воєнно-економічні проблеми й у взаємозв'язку з ними окреслює можливі шляхи їх вирішення.»... «оборонна економіка вивчає взаємозв'язок між війною й економікою, закономірності функціонування оборонної економіки в мирний час, питання оцінки й співставлення воєнно-економічних потенціалів країн-суперниць та їх коаліцій, питання мобілізаційної підготовки та переведення економіки з мирного на воєнний стан, а також способи забезпечення стійкості економіки під час війни; визначення ймовірних умов економічного забезпечення збройних сил і ведення боротьби; створення воєнно-економічної бази на арені театру воєнних дій.»... «економіка Збройних Сил України – відносно самостійна частина оборонної економіки, що впливає з особливостей самої сфери, у рамках якої здійснюється економічний процес. Економіка Збройних Сил України може бути розглянута з 2-х сторін. З одного боку – це певна частина структурної організації Збройних Сил, спеціальний військово-господарський механізм, призначений для економічного забезпечення потреб збройних сил. З другого боку, економіка Збройних Сил України може бути розглянута як галузь знань, як наука.». Щодо структури оборонної економіки В.І.Кириленко зазначає, що «до оборонної економіки належать: воєнні (оборонні) галузі промисловості; базові галузі народного господарства у тій частині, де вони забезпечують воєнні (оборонні) галузі промисловості засобами виробництва, а трудові ресурси економіки, особовий склад збройних сил – предметами споживання; транспорт; зв'язок; система матеріально-технічного постачання, а також наука; охорона здоров'я; освіта й культура в галузі обслуговування виробництва воєнної продукції та функціонування збройних сил. Ядро економіки сучасної війни складають

воєнні (оборонні) галузі промисловості – ракетобудування, літакобудування, суднобудування, виробництво воєнної радіоелектроніки, бронетанкової техніки, артилерії, боєприпасів, ракетного палива та інші.» [8, С.12].

Фундатор вітчизняних наукових розробок в сфері воєнно-економічної сфери Мунтіян В.І. вважає, що слід апелювати не до оборонної, а до воєнної економіки, під якою останній розуміє [21 - 24]: «таку науку, що вивчає військово-економічні відносини, які складаються в процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання предметів військового призначення. Військова економіка, як об'єктивна реальність включає в себе: чисто військове виробництво засобів збройної боротьби; цивільне виробництво засобів збройної боротьби; цивільне виробництво звичайної цивільної продукції; військове господарство». Конкретизуючи свою позицію щодо складових воєнної економіки, Мунтіян В.І. зазначає, що до складу воєнної економіки слід відносити [21 - 24]: «економіку Збройних Сил; економіку галузей оборонної промисловості; економіку військового будівництва; економіку військового транспорту і зв'язку; економіку військових науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт; економіку експлуатації та ремонту військової техніки; економіку цивільної оборони.»

На нашу думку, в контексті Цілей сталого розвитку, оголошених ООН, та загальної концепції функціонування ООН більш коректним і перманентним є поняття «оборонна економіка» під якою пропонується розуміти систему економічних відносин в межах виробництва, обміну, розподілу та споживання результативних продуктів такого виробництва (продукції, робіт та послуг), призначенням яких є задоволення різнопрофільних потреб оборонного сектору країни. При цьому складовими оборонної економіки слід визнати: економіку оборонно-промислового комплексу; економіку збройних сил країни; економіку військового будівництва; економіку військового транспорту і зв'язку; економіку фундаментальних та прикладних досліджень і розробок в сфері оборони; економіку військової освіти; економіку експлуатації та ремонту військової техніки; економіку цивільної оборони.

Визначення основних понятійних категорій дозволяє перейти до каркасу механізму координація міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки країни. Пропонується до останнього включити такі сегмента як: мета координації, предмет координації, сфера спрямування, принципи координації, інституційна основа, нормативно-правове забезпечення, складові елементи (з векторами їх діяльності).

Метою координації міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки пропонується визначити установа взаємозв'язків та взаємоузгодження дій у наслідок заключення міжнародних договорів з партнерами з розвитку щодо отримання фінансових або інших ресурсів та послуг на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки та розбудови оборонної економіки України.

Слід зауважити, що ідентифікація предмету координації потребує уточнення складу нормативно-правового забезпечення міжнародної технічної допомоги, що було наведено вище. До його складу слід віднести регламенти функціонування основного суб'єкту координації міжнародної технічної допомоги – Секретаріату Кабінету Міністрів загалом і зокрема Департамент координації міжнародної технічної допомоги. Також варто нагадати, що основу нормативно-правового регулювання залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги в оборонну економіку України, зважаючи на вищенаведене визначення останньої та її складових, складають такі нормативні акти як [30, 33]:

Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України №153 від 15.02.2002;

Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України №37 від 01.02.2018 ;

Згідно вказаним документами предметом координації міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки виступають [30, 33]:

- будь-яке майно, необхідне для забезпечення виконання завдань проектів (програм) в сфері оборонної економіки, яке ввозиться або набувається в Україні;
- роботи і послуги для потреб оборонної економіки;
- права інтелектуальної власності для потреб оборонної економіки;
- фінансові ресурси (гранти) у національній або іноземній валюті для потреб оборонної економіки;
- інші ресурси для потреб оборонної економіки, що не заборонені законодавством, у тому числі стипендії.

Сфера спрямування координаційних зусиль фактично має охоплювати всі складові оборонної економіки, що були описані вище.

Інституціональною основою координації міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки згідно законодавства виступає Департамент координації міжнародної технічної допомоги, який і відповідає за таку координацію загалом [6, 31].

Принципами координації міжнародної технічної допомоги загалом Кабінетом Міністрів України визначено принципи: взаємної відповідальності, політичного діалогу, відкритості та сталого розвитку [9]. Пропонується в контексті координаційних дій щодо міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки доповнити ці принципи принципом безпековості, який передбачає безпеку інформаційно-комунікаційних зв'язків та каналів задля забезпечення національної безпеки країни.

Щодо складових механізму координації міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки – їх варто ідентифікувати в межах вже існуючих 3-ьох складових такої координації, саме: форум «Партнерство з розвитку», стратегічна платформа та секторальні робочі групи. При цьому якщо перші дві складові несуть універсальний характер і повністю відповідають специфіці профілю «оборонна економіка», то остання потребує доопрацювання.

З метою досягнення ефективності у розбудові механізму координації міжнародної технічної допомоги для потреб оборонної економіки пропонується утворити секторальну робочу групу «Оборона». При цьому, згідно визначеним складовим оборонної економіки, до складу цієї групи мають увійти представники Міністерства оборони України, Міністерства економіки та Міністерства з питань стратегічних галузей економіки.

Таким чином механізм координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки Україні набуває наступного вигляду (рис.1) [9].

Його реалізація сприятиме прискоренню залучення міжнародної технічної допомоги в часі та просторі, посиленню адресності комунікації за напрямом відбудови оборонної економіки, а також підвищить ефективність державного управління за функцією «Оборона».

Висновки

Сформований механізм координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки України виступає організаційним інструментом реалізації угод між нашою країною та міжнародними партнерами, метою яких є надання найскорішої та найдієвішої допомоги вітчизняній оборонній економіці задля підвищення її продуктивності та ефективності. Подальші дослідження вбачається доцільним проводити в сфері удосконалення як використання, обліку, контролю та моніторингу міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки, так і нормативно-правового забезпечення вказаних процесів.

Мета – установлення взаємозв'язків та взаємоузгодження дій у наслідок заключення міжнародних договорів з партнерами з розвитку щодо отримання фінансових або інших ресурсів та послуг на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки та розбудови оборонної економіки України						
Предмет						
будь-яке майно, необхідне для забезпечення виконання завдань проектів (програм) в сфері оборонної економіки, яке ввозиться або набувається в Україні	роботи і послуги для потреб оборонної економіки	права інтелектуальної власності для потреб оборонної економіки	фінансові ресурси (гранти) у національній або іноземній валюті для потреб оборонної економіки	інші ресурси для потреб оборонної економіки, що не заборонені законодавством, у тому числі стипендії		
Сфери спрямування						
економіка оборонно-промислового комплексу	економіка збройних сил країни	економіка військової освіти	економіка військового будівництва			
економіка фундаментальних/прикладних досліджень і розробок в сфері оборони	економіка військового транспорту і зв'язку	економіка цивільної оборони	економіка експлуатації та ремонту військової техніки			
Принципи						
взаємної відповідальності	прозорості	сталого розвитку	політичного діалогу	безпековості		
Інституційна основа						
Департамент координації міжнародної технічної допомоги при Секретаріаті Кабінету Міністрів України						
Нормативно-правове забезпечення						
Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України №153 від 15.02.2002	Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України №37 від 01.02.2018	Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги	Про затвердження структури Секретаріату Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 №564	Деякі питання Секретаріату Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 №542	Рамкові Угоди з країнами/ міжнародними організаціями-партнерами з розвитку	
Складові елементи						
Секторальна робоча група «Оборона»	Форум «Партнерство з розвитку»			Стратегічна платформа		
напрями діяльності						
узгодження з партнерами з розвитку спільних напрямів співробітництва в рамках діючих програм та проектів МТД в оборонну економіку, а також підготовки майбутніх	обговорення з керівникам дипломатичних представництв партнерів з розвитку в Україні процесу проведення реформ			розгляд стратегічних питань управління МТД та забезпечення сприятливих умов для співробітництва задля розвитку в Україні		
включення у секторальну оборонну діяльність наскрізних тем (гендерна рівність, цифровізація, антикорупційна діяльність тощо)	визначення спільних стратегічних пріоритетів співробітництва			загального моніторинг внеску МТД в реалізацію національних реформ та Програми діяльності Уряду		
огляд пріоритетів та прогресу у реалізації заходів, спрямованих на виконання Програми дій Уряду у оборонному напрямі державної політики	визначення потреб у залученні міжнародної технічної допомоги на ці пріоритети			обговорення міжгалузевих та наскрізних питань реформ та питань вищого рівня, що надходять від Галузевих робочих груп		

Рис.1. Механізм координації міжнародної технічної допомоги для оборонної економіки України *

* авторська розробка на основі використання джерела [9]

Список використаних джерел

1. Авдошин І.В. Правове регулювання міжнародного співробітництва України у військовій сфері. Стратегічна панорама. № 2. 2008. С. 220-226.
2. Богатир В. Юстиція, реформи і нацбезпека: скільки міжнародної технічної допомоги отримала Україна. *Право*. URL:<https://pravo.ua/iustytysia-reformy-i-natsbezpeka-skilky-mizhnarodnoi-tekhnichnoi-dopomohy-otrymala-ukraina/>
3. Витрати на оборону в економіці держави [Текст] : дис... д-ра екон. наук: 08.02.03 / Мунтіян Валерій Іванович ; Національний ін-т стратегічних досліджень Ради національної безпеки і оборони України. К., 1998. 510 с.
4. Вітвіцький Р. А. Актуальні питання фінансового забезпечення Збройних Сил України в особливий період. Актуальні питання готовності підприємств, установ, організацій та військових частин забезпечення життєдіяльності Збройних Сил України до виконання завдань за призначенням в мирний час та в особливий період. Проблеми та можливі шляхи їх вирішення : матеріали наук.-практ. конф. Київ, 2016. С. 83–87.
5. Воєнна економіка: підручник / за ред. В. І. Мірненка, І. М. Ткача, В. Л. Рихтюка. Київ: НУОУ, 2011. 332 с.
6. Деякі питання Секретаріату Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 №542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2021-p#Text>
7. Економічний словник-довідник / [ред. С. В. Мочерний]. Київ: Femina, 1995. 367 с.
8. *Кириленко І.В. Основи оборонної економіки : курс лекцій*. К. : ВІКНУ, 2009. 135 с.
9. Координація міжнародної технічної допомоги. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/coordination>
10. Кравченко В. І. Військова економіка та військові фінанси: нові виклики першої половини ххї століття. *Економіка та держава*. 2019. № 9. С. 4–11.
11. Куриляк В., Сохацький О.. Міжнародне співробітництво багатонаціональних підприємств в оборонній сфері. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: монографія / за ред. О.І. Рогача. К: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 368с.
12. Левчук В.В. Фінансове забезпечення Збройних Сил України: тенденції та основні шляхи реформування. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ. №2(69), 2020. С.53-64.
13. Лісовська Ю.П., Лісовський П.М. Парадигма міжвідомчого партнерства у сучасному квантовому світі: міжнародний сектор безпеки. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2019. Вип. 138. С. 25-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2019_138_5.
14. Лойшин А.А. Узагальнення сутності поняття «міжнародна технічна допомога», «військова допомога», «товари військового призначення, визначені гуманітарною допомогою». URL:<https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/08/TRENDS-IN-THE-DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-IN-THE-MODERN-WORLD.pdf>
15. Лойшин А.А., Яснеко С.А., Косарецький Є.І., Бойко Р.В. Сутність ключових понять у сфері міжнародної допомоги, наданої для зміцнення обороноздатності України. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. №3 (76), 2022. С.46-57.
16. Лухтан А.І. Міжнародне військово-співробітництво України: історико-теоретичний аспект. *Військово-науковий вісник*. №27 (2017). С. 71-88.
17. Міжнародна допомога: URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga>
18. Міністерство фінансів України: Державний бюджет. URL: <https://mof.gov.ua/uk/state-budget>

19. Міністерство фінансів України: Виконання державного бюджету України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2022/>
20. Момот Р.М., Терещенко А.М., Андрієнко А.М. Україна та міжнародна матеріально-технічна допомога країн-партнерів у військово-технічній галузі. Актуальні питання розвитку Збройних Сил. Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил. 2018. №1 (55). С.30-36.
21. Мунтіян В. Фінансування Збройних Сил України: проблеми та перспективи. Дзеркало тижня. 2002. № 34. с. 4-6.
22. Мунтіян В.І. Економіка та оборонні витрати: аналіз зарубіжних досліджень і український шлях розвитку. Монографія К.: НДФІ, 1998. 464 с.
23. Мунтіян В.І. Оборонний бюджет: світовий досвід та можливі шляхи реформування в Україні / В.І. Мунтіян / Національний інститут стратегічних досліджень. К.: Просвіта, 1996. 240 с.
24. Особливості структурного реформування економіки оборонного комплексу України [Текст]: дис...канд.екон.наук:08.02.03 / Мунтіян Валерій Іванович ; Одеський економічний ун-т. О., 1994. 158 с.
25. Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_271#Text
26. Перелік зареєстрованих проєктів з планами закупівель. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/pereliki-zareyestrovanih-proektiv-z-planami-zakupivel>
27. Перелік рамкових угод з країнами-партнерами з розвитку. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/MTD/perelik-ramkovikh-ugod-z-krainami-partnerami-z-rozvitku-1.pdf>
28. Перелік рамкових угод з міжнародними організаціями-партнерами з розвитку. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/MTD/perelik-ramkovikh-ugod-z-krainami-partnerami-z-rozvitku_2.pdf
29. Перелік Угод між Урядом України та ЄС: URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1CanW1DxZKlxtJlthC9KcCnetQsvkOmz>
30. Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України №37 від 01.02.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0222-18#Text>
31. Про затвердження структури Секретаріату Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 №564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2016-п#Text>
32. Про приєднання України до Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги: Указ Президента України від 17.04.2007 №325/2007 .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/325/2007#Text>
33. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України №153 від 15.02.2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-п#Text>
34. Свірко С.В. Механізми державного управління бюджетною безпекою: монографія. Житомир: ТОВ «Видавничий дом «Бук-Друк»», 2021. 436 с.
35. Секторальні робочі групи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodna-dopomoga/coordination/sektoralni-robotchi-grupi>
36. Середа В.В., Ковалів М. В., Єсімов С.С., Гурковський М.П. Правові основи захисту України від зовнішньої та внутрішньої агресії: навчальний посібник / В. В. Середа, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, М.П.Гурковський. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 518 с.

37. Теорія і практика воєнної економіки: Навчальний посібник / За ред. В.І.Кириленка.
К.: ВГІ НАОУ, 2001. Ч.1. 196 с.